

บทที่ ๑,

บทนำ

ความสำคัญของเรื่อง

กิจการห้องเย็นเป็นการให้บริการที่สำคัญประเภทหนึ่งซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่ง กล่าวคือ ช่วยถนอมรักษาอาหารสด เช่น สัตว์น้ำทะเล เนื้อสด ผัก และผลไม้ต่าง ๆ ไว้มิให้เสื่อมคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อจำหน่ายแจกจ่ายให้ประชาชนภายในประเทศได้บริโภคอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิภาคที่ขาดแคลนอาหารทะเล เช่น ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังเป็นการชลอเวลาจำหน่ายในกรณีที่สินค้าผลิตได้มากเกินไปเกินความต้องการในบางฤดู ทำให้มีสินค้าบริโภคหรือใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี กับทั้งช่วยรักษาระดับราคาสินค้ามิให้เคลื่อนไหวขึ้นลงอย่างมากตามฤดูกาลจนเกินไป

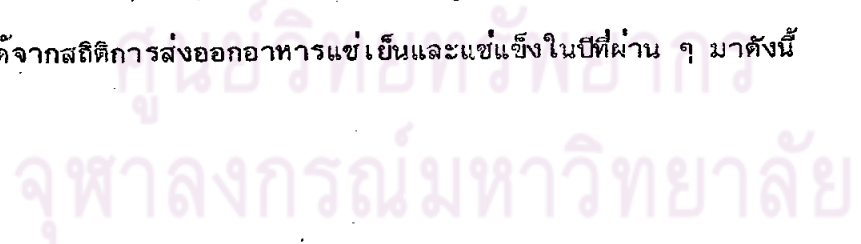
จากความจำเป็นที่จะต้องมีการเก็บรักษาอาหารต่าง ๆ ให้สดอยู่เสมอ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งห้องเย็นของรัฐขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น พ.ศ. ๒๕๐๑ ปัจจุบันห้องเย็นซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจคือองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีห้องเย็นรวม ๔ แห่งคือ ห้องเย็นยานนาวา ห้องเย็นชุมพร ห้องเย็นเชียงใหม่ และห้องเย็นนครราชสีมา การดำเนินงานที่ผ่านมา องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็นจะรับซื้อสินค้าสัตว์น้ำจากชาวประมงโดยตรงและจำหน่ายแก่ประชาชนผู้บริโภคโดยตรง เพื่อช่วยลดคนกลางที่มีอยู่หลายขั้นตอน ให้น้อยลง^๑ แต่เนื่องจากห้องเย็นที่มีไม่เพียงพอแก่ความต้องการ ทำให้สินค้าสัตว์น้ำเน่าเสีย ชาวประมงและพ่อค้าประมงขาดทุน ดังนั้น เอกชนจึงจัดตั้งห้องเย็นขึ้น

^๑สมลักษณ์ โดสกุล, "อุตสาหกรรมประมงไทย" (กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ธนาคารกรุงเทพ, ๒๕๒๑), หน้า ๔๐.

แข่งขันกับรัฐบาล และนับตั้งแต่ปี ๒๕๐๑ เป็นต้นมากิจการห้องเย็นมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งสิ้นปี ๒๕๒๑ จากสถิติของควบคุมโรงงานกระทรวงอุตสาหกรรม ปรากฏว่ามีห้องเย็นรวมทั้งหมด ๔๗ ราย^๑ หลายรายในจำนวนนี้ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการดำเนินกิจการ เช่น บริษัทไทยเสรีห้องเย็นจำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่มีกิจการใหญ่โตกว้างขวางมาก มีบริษัทในเครือรวมกันกว่า ๑๐ บริษัท ได้แก่ ไทยเสรีประมง จำกัด ไทยเสรีอุตสาหกรรม จำกัด ไทยเสรีสากล จำกัด ไทยปลาเนื้ จำกัด เป็นต้น บริษัทเหล่านี้กระจายอยู่ตามจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการประมงในภาคใต้ และที่กรุงเทพฯ บริษัทไทยเสรีห้องเย็นจำกัด ดำเนินกิจการเองหมดทุกอย่าง นับตั้งแต่มีกองเรือประมงขนาดใหญ่ มีโรงงานห้องเย็นเอง ทำการแปรรูปสัตว์น้ำเอง และส่งออกเอง ดังนั้น บริษัทไทยเสรีห้องเย็น จำกัด จึงครองความยิ่งใหญ่ในฐานะเป็นบริษัทผู้ส่งออกอาหารทะเลสด อาหารทะเลแช่เย็น อาหารทะเลแห้งและปลาเนื้ออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้มากที่สุดในประเทศไทย

ปัจจุบันกิจการห้องเย็นมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะในการส่งออกอาหารสดแช่เย็นและแช่แข็ง ประเภทเนื้อสัตว์ สัตว์ปีก สัตว์น้ำทะเล ผักสด และผลไม้ไปจำหน่ายต่างประเทศซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เช่นปี ๒๕๒๑ การส่งออกสินค้าดังกล่าวมีปริมาณ ๑๕๐,๒๐๒,๖๗๖ กิโลกรัม เป็นมูลค่าถึง ๓,๕๙๒,๗๘๔,๐๕๔ บาท ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติการส่งออกอาหารแช่เย็นและแช่แข็งในปีที่ผ่านมา ๆ มาดังนี้

^๑ เป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ๕๓ ราย ไม่ได้รับการส่งเสริม ๔๔ ราย

ตารางที่ ๑.๑

แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกอาหารแช่เย็นและแช่แข็งประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๑

ปริมาณ : กก.
มูลค่า : บาท

ประเภทสินค้า	๒๕๑๗		๒๕๑๘		๒๕๑๙	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สัตว์บก :						
- เนื้อสัตว์ต่าง ๆ (วัว กระบือ สุกร แพะ แกะ)	๒๓๑,๘๗๐	๗,๒๑๘,๕๗๘	๑๓๕,๒๕๘	๔,๒๑๑,๓๗๔	๑๑๕,๒๕๗	๔,๑๘๔,๕๘๗
- สัตว์ปีก (เป็ด ไก่ นกกระจาบ)	๓๔๗,๗๗๓	๑๕,๒๓๗,๕๐๘	๔๑๒,๒๐๕	๑๑,๕๕๓,๕๗๕	๒,๓๘๔,๕๕๖	๗๒,๒๖๑,๘๖๖
สัตว์น้ำ :						
- ปลา ปลาหมึก กุ้ง กั้ง ปู หอย และสัตว์น้ำอื่น ๆ	๕๕,๑๑๗,๕๓๕	๑,๐๘๐,๐๓๕,๖๒๖	๕๘,๖๒๙,๙๕๕	๑,๕๓๓,๕๔๓,๓๓๓	๖๘,๐๖๙,๓๓๓	๒,๑๕๘,๐๘๓,๑๖๒
ผักและผลไม้ต่าง ๆ :	๖,๐๓๒,๑๘๘	๒๑,๖๒๖,๕๐๐	๖,๕๕๙,๘๗๐	๒๑,๘๔๑,๙๑๗	๙,๙๔๑,๗๓๑	๓๓,๗๘๓,๕๓๔
รวม	๖๑,๗๒๙,๓๗๖	๑,๑๒๔,๑๑๘,๕๑๒	๖๕,๖๓๕,๘๗๘	๑,๕๗๑,๐๔๑,๒๐๓	๘๐,๕๑๐,๗๗๗	๒,๒๕๘,๓๒๓,๐๕๙

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑.๑ (ต่อ)

ประเภทสินค้า	๒๕๒๐		๒๕๒๑	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สัตว์บก :				
- เนื้อสัตว์ต่าง ๆ (วัว กระบือ สุกร แพะ แกะ)	๒๔,๖๒๒	๗๑๔,๐๕๕	๑,๓๑๐,๔๓๘	๕๘,๒๒๓,๒๗๘
- สัตว์ปีก (เป็ด ไก่ นกกระเจาบ)	๔,๕๖๐,๒๖๔	๑๖๗,๘๕๔,๗๓๓	๑๐,๕๖๔,๗๗๒	๓๘๓,๕๑๘,๖๖๓
สัตว์น้ำ :				
- ปลา ปลาหมึก กุ้ง กุ้ง ฟู หอย และสัตว์น้ำอื่น ๆ	๘๐,๐๘๔,๘๕๑	๒,๐๗๘,๗๗๕,๑๑๕	๙๗,๙๖๗,๖๕๑	๒,๘๕๑,๔๙๕,๒๒๗
ผักและผลไม้ต่าง ๆ :	๑๖,๒๕๒,๕๙๖	๘๑,๙๙๒,๕๐๕	๔๐,๔๕๔,๗๙๔	๒๙๘,๕๑๐,๘๖๑
รวม	๑๐๐,๘๒๒,๓๓๓	๒,๓๓๐,๓๓๖,๓๐๗	๑๕๐,๒๐๒,๖๗๖	๓,๕๙๒,๗๔๘,๐๒๘

ที่มา : กรมศุลกากร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑.๒

แสดงการเปรียบเทียบอัตราส่วนร้อยละของการส่งออกอาหารแช่เย็นและแช่แข็งแต่ละประเภทของปี ๒๕๑๗-๒๕๒๑

ประเภทสินค้า	๒๕๑๗		๒๕๑๘		๒๕๑๙		๒๕๒๐		๒๕๒๑	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สัตว์บก										
- เนื้อสัตว์ต่าง ๆ	๐.๓๘	๐.๖๔	๐.๒๐	๐.๒๗	๐.๑๔	๐.๑๘	๐.๐๒	๐.๐๓	๐.๘๗	๑.๖๒
- สัตว์ปีก	๐.๕๖	๑.๓๖	๐.๖๓	๐.๗๓	๒.๙๖	๓.๒๐	๔.๔๓	๗.๒๐	๖.๙๗	๑๐.๖๗
สัตว์น้ำต่าง ๆ	๘๔.๒๘	๙๖.๐๘	๘๙.๑๓	๙๗.๖๑	๘๕.๕๕	๙๕.๑๒	๗๙.๕๓	๘๙.๒๕	๖๔.๒๒	๗๙.๓๗
ผักและผลไม้ต่าง ๆ	๙.๙๗	๑.๙๒	๙.๙๕	๑.๓๙	๑๒.๓๕	๑.๕๙	๑๖.๑๒	๓.๕๒	๒๖.๙๔	๙.๓๔
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ ๑.๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นับได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็น อุตสาหกรรมที่ก่อประโยชน์ต่อ เศรษฐกิจของ ประเทศเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศเป็น จำนวนมาก ซึ่งเป็นการช่วยแก้ไขดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศ ซึ่งมีประ- สบภาวะการขาดดุลอยู่เสมอ ๆ แล้ว ยังเป็นประโยชน์แก่ผู้ลงทุน และเป็นการเพิ่มอาชีพ ให้แก่คนไทยอย่างกว้างขวางด้วย ดังนั้น รัฐบาลจึงได้กำหนดให้เป็นกิจการที่อยู่ในข่าย ที่จะให้การส่งเสริมการลงทุน

จากความสำเร็จดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษายิ่งการลงทุนใน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และควรจะศึกษาอย่างยิ่ง เพราะ จะทำให้ทราบถึงลักษณะของการลงทุนที่ผ่านมา เพื่อ เป็นประโยชน์ในการพิจารณาการลงทุน ในอุตสาหกรรมนี้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การที่จำนวนกิจการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้รับความสนใจจากนักลงทุนเป็นจำนวนมาก โดยทั่วไปนี้นักลงทุน ธนาคาร และสถาบัน- การเงินต่าง ๆ มักจะเลือกดำเนินงานในโครงการซึ่งอยู่ในเป้าหมายของแผนพัฒนา- เศรษฐกิจของประเทศ คือ เป็นโครงการที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะโครง- การเหล่านี้มักจะได้รับส่งเสริมจากรัฐบาล ประกอบกับนักลงทุนส่วนใหญ่มักคิดว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนในโครงการเหล่านี้จะได้ผลคุ้มค่า สำหรับการจะพิจารณาว่า โครงการใดมีความสำคัญมากน้อยเพียงใดนั้น มีหลักเกณฑ์ดังนี้^๑

^๑ รัชณี สุขเป็นแก้ว, "การประเมินค่าโครงการลงทุนในอุตสาหกรรมโดย- สถาบันการเงิน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๑๓ - ๑๔.

๑. โครงการนั้นจะต้องอยู่ในภาค เศรษฐกิจที่มีความเร่งด่วนสูง กล่าวคือ โครงการใดมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมากที่สุด หรือให้อัตรากลับตอบแทนทาง เศรษฐกิจสูงสุด ให้อธิบายโครงการนั้นมีลำดับชั้นความสำคัญ (Priority) สูงที่สุด ซึ่ง อัตรากลับตอบแทนดังกล่าวนี้ให้คิดเทียบสัดส่วนจากอัตรากลับตอบแทนทาง เศรษฐกิจทั้งหมด ของประเทศ หรือบางกรณีจะสามารถพิจารณาได้จากนโยบายของรัฐบาลว่าให้ความสำคัญ กับโครงการชนิดใดมากที่สุด และโครงการใดมีความสำคัญลำดับรอง ๆ ลงไป

สำหรับประเทศไทยนั้นสภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ จะเป็นผู้วางแผนและ กำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นระยะ ๆ ช่วงละ ๕ ปี ปัจจุบันอยู่ในระหว่างใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) มีนโยบายอย่างกว้าง ๆ ต่อการ พัฒนาอุตสาหกรรมในโครงการลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- ก. โครงการลงทุนที่จะเพิ่มผลผลิตเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศ
- ข. โครงการลงทุนที่ใช้แรงงานหรือบริการในประเทศและนำเทคโนโลยี ใหม่ ๆ เข้ามาในประเทศ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างงานในสังคม
- ค. โครงการที่จะแสวงและสงวนไว้ซึ่งเงินตราต่างประเทศ
- ง. โครงการลงทุนที่ใช้ผลผลิตทางการเกษตร หรือทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในประเทศไทย

ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขว่า คณะกรรมการเห็นว่าเป็นโครงการที่ยังไม่มีอยู่ในราช- อาณาจักร หรือมีแต่ยังไม่เพียงพอ และมีตลาดของผลิตภัณฑ์นั้นมากพอที่จะให้ทำการผลิต

- ๒. โครงการนั้นจะต้องมีความเป็นไปได้ มีหลักการดี มีทางที่จะสำเร็จและ สามารถให้ผลตอบแทนที่คุ้มกับเงินลงทุน
- ๓. ถ้าเป็นโครงการภาครัฐบาลต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านกา- รเงินหรือในด้านอื่น ๆ ด้วย โดยที่ในบางโครงการรัฐบาลอาจมีส่วนให้ความช่วยเหลือด้าน เงินทุนหรือช่วยค่าประกัน กรณีที่เป็นโครงการภาคเอกชน จะต้องพิจารณาว่ารัฐบาลมี

การส่งเสริม เศรษฐกิจในภาคที่โครงการนั้นดำเนินงานอยู่ หรือมีการส่งเสริมโครงการลักษณะ
นั้นโดยตรง อาทิเช่น ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มีการค้า-
ประกันที่จะไม่เข้ามาแข่งขันกับเอกชน ส่งเสริมโดยการให้สินเชื่อก่อหรือให้ความสะดวก เป็น
พิเศษ

๔. ผู้ลงทุนจะต้องสามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอที่จะใช้ในโครงการและมี
กำลังคนตลอดจนความรู้ความสามารถที่จะทำให้โครงการนั้นประสบความสำเร็จได้

ดังนั้น ในการค้นคว้าวิจัยเรื่องการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย
จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่า กิจกรรมท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจที่จะลงทุนหรือไม่เพียง-
ใด คือ พิจารณาว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวหรือไม่ โดยจะศึกษาถึงลักษณะและการ
ดำเนินงานของกิจการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอัตราผลตอบแทนของกิจการประเภทนี้ว่ามี
มากน้อยเพียงไร เพราะอัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงานของกิจการหนึ่ง ๆ แสดงถึง
ความสามารถของธุรกิจในการจัดการเกี่ยวกับเงินทุนที่มีอยู่ ซึ่งจะช่วยในการพิจารณา
ตัดสินใจของผู้ที่สนใจจะลงทุนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการนั้น นอกจากนี้จะได้ศึกษาถึงภาวะ
การค้าสินค้าเข้า-
การลงทุน ตลอดจนบทบาทของรัฐบาล ที่มีต่ออุตสาหกรรมประเภทนี้

ขอบเขตการศึกษา

เนื่องจากข้อมูลบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับกิจการท่องเที่ยว เช่น งบดุล งบกำไร-
ขาดทุนมีจำกัด และกิจการท่องเที่ยวที่มีส่วนสำคัญในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าประ-
เทศนั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการ-
ลงทุน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้โดยเฉพาะในการคำนวณอัตราผลตอบแทนของกิจการ
ท่องเที่ยวในประเทศไทย จะใช้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของกิจการท่องเที่ยวที่ได้รับการ
ส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งเปิดดำเนินการแล้วโดยจะ
รวบรวมจนถึงสิ้นปี ๒๕๒๑ เท่านั้น

วิธีการศึกษา

การศึกษารวบรวมเรื่องการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย ในเบื้องต้นจะศึกษาถึงลักษณะและการทำงานโดยทั่วไปของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนภาวะการค้าสินค้าเข้าและส่งออก ต่อจากนั้นจะทำการคำนวณอัตราผลตอบแทนของกิจการท่องเที่ยวที่ผ่านมาว่ามีแนวโน้มเป็นอย่างไร เพื่อวิเคราะห์ว่าสมควรจะลงทุนในกิจการประเภทนี้หรือไม่แล้วสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้อมูลจากเอกสารวิชาการต่าง ๆ กับทั้งทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการท่องเที่ยวประกอบด้วย

ชนิดของข้อมูล

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ก. การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้และผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งจากหน่วยงานรัฐบาลและของเอกชน

ข. การสังเกตการณ์ (Observation)

ศึกษาการทำงานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ค้นคว้าจากรายงาน บทความ เอกสารวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้คาดว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
บ้างกล่าวคือ

๑. เป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทำให้ทราบถึงช่องทาง
ในการแก้ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
๒. เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะลงทุน คือทำให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็น
ในการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น จำนวนเงินลงทุน ผลตอบแทนที่จะได้รับ และ
ความเสี่ยงภัยในการลงทุน เป็นต้น เพื่อจะได้นำไปประกอบการตัดสินใจได้ถูกต้อง
๓. เป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการ ในการเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา
กำหนดนโยบาย และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนได้ถูกต้อง เหมาะสมมากขึ้น
๔. ทำให้ผู้สนใจได้ทราบรายละเอียดและข้อสรุปที่อาจเป็นประโยชน์ในด้าน
ต่าง ๆ ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย